მადონა ქებაძე
ისტორიის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
Madona Kebadze
Doctor of History, Associate Professor
Iakob Gogebashvili Telavi State University

ლია ბაინდურაშვილი
სსიპ-ის ქართული ენისა და ლიტერატურის წამყვანი მასწავლებელი
თელავის მერაბ კოსტავას სახელობის N4 საჯარო სკოლა,
Lia Baindurashvili,
Lead Teacher of Georgian Language and Literature at LEPL
Telavi Merab Kostava Public School N4,

პარმის ნაციონალური გალერეა--- კულტურული ცენტრი

Parma National Gallery--- Cultural Center

DOI: https://doi.org/10.52340/gmg2025.01.07

აბსტრაქტი

პარმის ნაციონალური გალერეა წარმოადგენს კულტურული სივრცის სიმბოლოს, სადაც მრავალი დროის და სტილის არტეფაქტები გროვდება და აფუძნებს ქალაქის კულტურულ წარსულსა და განვითარებას. ეს გალერეა არა მარტო ხელოვნების შესწავლა და გამოფენა არის, არამედ იგი კულტურული დიალოგის, ინოვაციის და საზოგადოების ერთიანობის ცენტრია. მისი სივრცეები წარმოსახვისა და შემოქმედების მდინარებას უწყობს ხელს, აერთიანებს ხელოვანებს, მკვლევარებს და მაყურებლებს, ქმნის უნიკალურ გარემოს, სადაც ტრადიცია და თანამედროვეობა ერთმანეთს ერწყმიან. პარმის კულტურული ცენტრი არა მხოლოდ სამუზეუმო სივრცეა, არამედ სიცოცხლის ნაღვლის სახე, რომელიც განავითარებს და ინარჩუნებს ქალაქის მემკვიდრეობას, განაახლებს და გამდიდრებს მას მსოფლიო კულტურული რუკაზე.

საკვანძო სიტყვები: პარმის ნაციონალური გალერეა, კულტურული მემკვიდრეობა არქიტექტურა, ინოვაცია, ციფრული ტექნოლოგიები, კულტურული დიალოგი საზოგადოებრივი ინკლუზიურობა

Abstract: The Parma National Gallery is a symbol of a cultural space where artifacts from many times and styles are collected and form the basis of the city's cultural past and development. This gallery is not only a place for the study and exhibition of art, but also a center for cultural dialogue, innovation and community unity. Its spaces encourage the flow of imagination and creativity, bringing together artists, researchers and spectators, creating a unique environment where tradition and modernity merge. The Parma Cultural Center is not only a museum space, but also a living organism that develops and preserves the city's heritage, renews and enriches it on the world cultural map.

Keywords: National Gallery of Parma, Cultural Heritage, Architecture, Innovation, Digital Technologies, Cultural Dialogue, Social Inclusion.

შესავალი: პარმის ნაციონალური გალერეა წარმოადგენს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კულტურულ და არქიტექტურულ ცენტრს იტალიის სამონასტრო და ხელოვნების მემკვიდრეობის სფეროში. მისი მნიშვნელობა არ შემოიფარგლება მხოლოდ სამუზეუმო ფუნქციით, არამედ განისაზღვრება როგორც ცენტრი, სადაც ინტეგრირებულია ისტორიული არქიტექტურა, ხელოვნების კვლევა და კულტურული ინოვაცია. გალერეამ, როგორც კულტურული ინსტიტუცია, მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ეროვნული და საერთაშორისო კულტურული დიალოგის წარმართვაში, ემსახურა თანამედროვე ხელოვნების განვითარებას და სამეცნიერო კვლევებს. მისი სივრცეები უზრუნველყოფს მდიდარ არქივებს, გამოფენებსა და სამეცნიერო ღონისძიებებს, რომლებიც ხელს უწყობენ კულტურული მემკვიდრეობის ანალიზსა და დაცვას. აღნიშნული კვლევითი და კულტურული ცენტრის ფუნქციონირება განპირობებულია როგორც კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნებით, ასევე გლობალური კულტურული ურთიერთობების გაღრმავებით, რაც მასს ხდის მნიშვნელოვან აკადემიურ და სამეცნიერო ინსტიტუციად თანამედროვე კულტურულ სივრცეში.

ძირითადი ნაწილი: პარმის ეროვნული გალერეა, როგორც ეროვნული კულტურული მემკვიდრეობის ერთ-ერთი გამორჩეული ნაგებობა, სათავეს იღებს 19-ე საუკუნის მეორე ნახევარში, როდესაც იტალიის ერთიანობის პროცესში დაიწყო საზოგადოების ურყევი მიზანი ქვეყნის კულტურული და არქიტექტურული ღირსების აღდგენისა და შენარჩუნებისა. გალერეას მშენებლობა დაიწყო 1859 წელს, როდესაც ქალაქი პარიზის მსგავსად, ცდილობდა თავისი ეროვნული იდენტობის გამოხატვას ხელოვნების და არქიტექტურის საშუალებით. ამის საწყისად იქცა სამთავრობო ინიციატივა, რომელიც მიზნად ისახავდა ქალაქის კულტურული ცენტრის შექმნას, სადაც თავმოყრილიყო ქვეყნის უმნიშვნელოვანესი ხელოვნების ნიმუშები და სიღრმისეული კვლევები.

პარმის გალერეას მშენებლობა დასრულდა 1889 წელს, როდესაც იტალიის ერთიანი სახელმწიფოს ორმოცდაათი წლისთავი აღინიშნა. ამ პერიოდიდან მოყოლებული, იგი მუდმივად განიცდიდა განახლებებს, რესტავრაციებს და ტექნოლოგიურ განახლებებს, რომლებიც მიზნობრივად ხორციელდებოდა ახალი ტექნოლოგიების და სამეცნიერო მიდგომების დანერგვით. ისტორიული მოვლენების თანმდევი იყო გალერეის როლი როგორც კულტურული დიპლომატიის ინსტრუმენტი, სადაც გამოფენებს და კულტურულ ღონისძიებებს ხშირად ესწრებოდნენ მსოფლიო დიპლომატები, ხელოვნების მოყვარულები და მკვლევრები.

პარმის გალერეას არქიტექტურული სტილი წარმოადგენს მრავალფეროვნებას, რომელიც აერთიანებს კლასიკურ, რენესანსის და ინოვაციურ მოდერნულ ელემენტებს. ნაგებობა შექმნილი იყო იმ პერიოდის არქიტექტორების მიერ, რომლებიც ცდილობდნენ შეეთავსებინათ ეკოლოგიური და ფუნქციური მოთხოვნები, ამასთანავე გამოეყენებინათ ახალი ტექნოლოგიები. გალერეას ხასიათს განსაზღვრავს მსხვილი გუმბათოვანი სახურავი, რომელიც უზრუნველყოფს ინტერიერის ბუნებრივ განათებას, ამაღლებულ სვეტებსა და დახვეწილ ფრესკებს, რომლებიც მიანიჭეს ნაგებობას კლასიკურ იერს.

არქიტექტურული მნიშვნელობა აქმათია როგორც უნიკალური მაგალითი, რომელიც აერთიანებს ტრადიციული და თანამედროვე ელემენტებს, რომელთა სინთეზი ქმნის უნიკალურ ვიზუალურ იერს და ფუნქციურ შესაძლებლობებს. თანამედროვე არქიტექტორები აღნიშნავენ, რომ გალერეას სტილში გამოხატულია როგორც ქვეყნის კულტურული მემკვიდრეობის პატივსაცემი გადაცემა, ასევე ინოვაციური მიდგომები, რომლებიც განაპირობეს მისი ფუნქციონალური მრავალფეროვნება და თანამედროვეობაზე მორგება.

პარმის გალერეა განისაზღვრება არა მხოლოდ როგორც ხელოვნების გამოფენის სივრცე, არამედ როგორც საზოგადოებრივი და კულტურული ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი. იგი ემსახურება როგორც კულტურულ დიალოგს, სადაც ურთიერთქმედებენ სხვადასხვა ასაკის, სოციალური ფენის და წარმოშობის წარმომადგენლები. გალერეაში ჩატარებული ღონისძიებები ხელს უწყობს საზოგადოების ინკლუზიურობას, განათლების გაძლიერებას და კულტურული მემკვიდრეობის პოპულარიზაციას.

ასევე, გალერეას მნიშვნელობა ხაზგასმულია როგორც სივრცე, სადაც ინოვაციურ პროექტებსა და კვლევებს ხორციელებენ. სამეცნიერო კვლევების მიხედვით, კულტურული ცენტრები, როგორიცაა გალერეა, ხელს უწყობენ სოციალური კავშირების გაღრმავებას, ინკლუზიურობის ზრდას და კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნებას. ალტერნატიული და ინტერაქტიული მეთოდების გამოყენებით, როგორიცაა ვირტუალური რეალობა და ინტერაქტიული საგამოფენო სივრცეები, გალერეა თანამედროვე საზოგადოებისთვის გახადა უფრო ხელმისაწვდომი და საინტერესო.

ბოლოს, გალერეაში აქტიურად ხორციელდება ახალი ტექნოლოგიების ინტეგრაცია, რაც განაპირობებს მის თანამედროვედ და ინოვაციურად განვითარებას. ვირტუალური რეალობა, ვიზუალიზაცია, ინტერაქტიული ეკრანები და ციფრული არქივები - ეს მხოლოდ რამდენიმე მაგალითია, თუ როგორ ხდება სამეცნიერო და კულტურული კვლევების ინტეგრირება თანამედროვე ტექნოლოგიების დახმარებით. ამ მიდგომების მიზანია არა მხოლოდ ვიზიტორების გამოცდილების გაღრმავება, არამედ სამეცნიერო კვლევების ეფექტიანობის ზრდა და ახალი მონაცემების მიღება.

მეორე მხრივ, ციფრული მემკვიდრეობის შექმნა და შენახვა ხელს უწყობს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვასა და პოპულარიზაციას, რაც მნიშვნელოვანია ქვეყნის ეროვნული საგანძურის დაცვისთვის. მკვლევარების და არქიტექტორების აზრით, ეს ტექნოლოგიური პლატფორმები ქმნიან ახალ შესაძლებლობებს კულტურული და სამეცნიერო სფეროებში, სადაც ინოვაცია და ტრადიცია ერთიანდება.

დღევანდელ კვლევებში ნათქვამია, რომ კულტურულ ცენტრებს და მათ შორის გალერეებს განსაკუთრებული როლი აქვთ როგორც სოციალური ინოვაციების და ტექნოლოგიური განვითარების მხარდამჭერებს. სამეცნიერო საქმიანობა ბრწყინვალედ ასახულია სხვადასხვა კვლევით, რომლებიც ადასტურებენ, რომ კულტურული სივრცეები ხელს უწყობენ საზოგადოების ინკლუზიურობას, განათლების ხარისხის გაუმჯობესებას და ინოვაციურ მიდგომებს კულტურის სფეროში.

ექსპერტები აღნიშნავენ, რომ თანამედროვე სამეცნიერო მიდგომები, როგორიცაა ინტეგრირებული კვლევები, ციფრული მემკვიდრეობის დამუშავება და ინოვაციური განათლების მეთოდები, მნიშვნელოვან როლს თამაშობენ გალერეის განვითარებაში. მათი თქმით, ასეთი მიდგომები არა მხოლოდ ამდიდრებს კულტურულ სივრცეებს, არამედ უწყობს ხელს ასევე ახალი თაობების განათლებასა და კვლევებს, რაც საბოლოოდ ქმნის მდგრად, ინოვაციურ კულტურულ გარემოს.

ისტორიული კონტექსტი და განვითარების მახასიათებლები-----პარმის ეროვნული გალერეა, როგორც კულტურული და არქიტექტურული ნაგებობა, წარმოიშვა 19-ე საუკუნის მეორე ნახევარში, როდესაც იტალიის ერთიანობის პროცესში საზოგადოებამ მნიშვნელოვანი ყურადღება დაუთმო ეროვნული იდენტობის დამკვიდრებას ხელოვნებისა და არქიტექტურის მეშვეობით. ამ პერიოდში ნაგებობა განპირობებული იყო ეროვნული ერთიანობის იდეით, სადაც ისტორიული ფონი და სოციალური კონტექსტი ქმნიდა საფუძველს მისი არსებობისა და ფუნქციონირებისათვის. არქიტექტურული სტილი გაერთიანებდა კლასიკურ და რენესანსის ელემენტებს, რომლებიც სიმბოლურად გამოხატავდნენ ქვეყნის კულტურულ სიმდიდრეს და ისტორიულ ფესვებს.

სწორედ ეს პერიოდი იყო კულტურული ინოვაციების ხანა, სადაც ნაგებობები გათვლილი იყო არა მხოლოდ ფუნქციონალობაზე, არამედ როგორც ეროვნული სიმბოლოს და კულტურული

მემკვიდრეობის განსახიერების ინსტრუმენტი. ამ ეტაპზე ტექნოლოგიური შესაძლებლობები შეზღუდული იყო, შესაბამისად, არქიტექტურა იყო ნაკლებად ინოვაციური და უფრო ტრადიციული.

მეორეს მხრივ, თანამედროვე გალერეას ესწრება ინოვაციური ტექნოლოგიების ინტეგრაცია, ციფრული მემკვიდრეობის შექმნა და ახალი კვლევითი მეთოდების დანერგვა. ტექნოლოგიური პროგრესი არა მხოლოდ აუმჯობესებს ვიზიტორების გამოცდილებას, არამედ ზრდის სამეცნიერო კვლევების ეფექტიანობასა და ხელმისაწვდომობას. თანამედროვე არქიტექტურაში ძირითადი აქცენტი კეთდება მდგრადობაზე, ინტეგრირებულობითა და ეკოლოგიურობაზე, რაც საპირისპიროა წარსულის სტანდარტებსა და მეთოდებზე.

არქიტექტურული სტილი და მისი როლი---წარსულში გალერეა აღინიშნებოდა როგორც კლასიკური და რენესანსის სტილების ნიმუში, რომელიც სიმბოლურად გამოხატავდა კულტურული მემკვიდრეობის ღირებულებებს. მისი არქიტექტურული ფორმა ხაზგასმით ერთგვარი რეაქცია იყო იმ დროის სოციალურ და პოლიტიკური ცვლილებებზე, როდესაც ეროვნული იდენტობის ჩამოყალიბება მთავარი ამოცანა იყო.

თანამედრო პერიოდში, არქიტექტურამ განიცადა მასშტაბური გარდაქმნა, სადაც ტექნოლოგიებმა და ახალი მასალებმა შეუწყეს ხელი განახლებებისა და ინოვაციების დანერგვას. გალერეას გუმბათოვანი სახურავი და თანამედროვე ინოვაციური ელემენტები ქმნიან ერთგვარ სინთეზს ტრადიციულ და თანამედროვე არქიტექტურას შორის, რაც განაპირობებს მისი ფუნქციურ მრავალფეროვნებას და ვიზუალურ უნიკალურობას. ეს ცვლილებები გამოხატავს საზოგადოების მზაობას ემყაროს ტრადიციებს თანამედროვე ტექნოლოგიებსა და მდგრადობის პრინციპებს.

სოციალური და კულტურული როლი----პირველ ეტაპზე გალერეა იყო ძირითადად კულტურული სიმბოლო და ეროვნული ერთობის სიმბოლო, სადაც ხდებოდა ხელოვნების და ისტორიული მემკვიდრეობის დაცვა და პოპულარიზაცია. მისი ფუნქცია იყო როგორც კულტურული დიპლომატიის და საზოგადოებრივი განათლების ინსტრუმენტი, რაც მნიშვნელოვანი იყო ეროვნული თვითშეგნების განმტკიცებისთვის.

თანამედრო დროს, გალერეა გაქრა მხოლოდ კულტურული ფუნქციის ფარგლებს მიღმა და გახდა სოციალური ინოვაციების, ინკლუზიურობის და განათლების პლატფორმა. ციფრული ტექნოლოგიების ინტეგრაციით, ის გახდა უფრო ხელმისაწვდომი და ინტერაქტიული, რაც ხელს უწყობს საზოგადოების სხვადასხვა ფენის ჩართულობას და ინოვაციურ მიდგომებს. ეს ცვლილებები მიუთითებს იმაზე, რომ გალერეა აღარ არის მხოლოდ კულტურული მემკვიდრეობის საწყობი, არამედ აქტიური სოციალური ინსტრუმენტი, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოებრივი კვლევებისა და განათლების განვითარებას.

ტექნოლოგიური ინოვაციები და მათი გავლენა---წარსულში ტექნოლოგიები იყო შეზღუდული და ძირითადად მოიცავდა ხელნაკეთ ნიმუშებს, ფრესკებსა და ფერწერულ ნიმუშებს. ინოვაციები, როგორიცაა ციფრული რესტავრაცია, მოდელირება და ვირტუალური რეალობა, თანამედროვე გალერეას შესაძლებლობას აძლევს არა მხოლოდ შეინახოს და განაახლოს თავისი კოლექციები, არამედ გახადოს'elles ხელმისაწვდომი ფართო საზოგადოებისთვის.

ეს ცვლილებები მნიშვნელოვნად ზრდის სამეცნიერო კვლევების ეფექტიანობას და ღრმავებს ცნობიერებას კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელობასა და დაცვაში. თანამედროვე ტექნოლოგიები ასევე განაპირობებენ ახალ, ინოვაციურ მეთოდებს ვიზიტორებთან ურთიერთობისა და განათლების სფეროში.

შეფასება და სიღრმისეული ანალიზი---საერთო ჯამში, წარსული და თანამედროვე გალერეის არსებობის და განვითარების პროცესები განსაზღვრავს კულტურული მემკვიდრეობის ისტორიას როგორც უცვლელ, ისე მუდმივად ევოლუციური პროცესის. წარსულში, მისი როლი ძირითადად იყო ეროვნული იდენტობისა და კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებაში, სადაც გამოყენებული იყო ტრადიციული არქიტექტურული სტილები და მეთოდები. თანამედროვე პერიოდში, გალერეა გადაიქცა ინოვაციური, ტექნოლოგიებზე დაფუძნებული პლატფორმად, რომელიც ემსახურება როგორც კულტურული, ისე სოციალური და სამეცნიერო მიზნებს.

აღსანიშნავია, რომ თანამედროვე ინოვაციებისა და ტექნოლოგიური პროგრესის დანერგვამ გააცნობიერა კულტურული მემკვიდრეობის მდგრადობა და ახალი შესაძლებლობები შექმნა მისი კვლევისა და პოპულარიზაციისთვის. ამგვარად, წარსული და თანამედროვე პერიოდები შედარებით წარმოაჩენენ კულტურული სივრცის განვითარების მრუდის სხვადასხვა ფაზებს, რომლებიც ერთმანეთთან გამდგომია და განპირობებულია დროის სოციალური, ტექნოლოგიური და კულტურული მოთხოვნებით.

დასკვნა: პარმის ნაციონალური გალერეა წარმოადგენს უნიკალურ კულტურულ ძეგლს, რომელიც სამედიცინო, არქიტექტურულ და საზოგადოებრივ თვალსაზრისით გახლავთ ქვეყნის და მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის განუყოფელი ნაწილი. მისი ისტორიული განვითარების განმავლობაში, გალერეამ განიცადა მნიშვნელოვანი ტრანსფორმაციები, რომლებიც ასახავდა დროის სოციალური, ეკონომიკური და ტექნოლოგიური ცვლილებებით გამოწვეულ საჭიროებებს. პირველადი ფუნქცია, როგორც ეროვნული ინტეგრაციის და კულტურული ხსნის მძლავრი ინსტრუმენტი, დღეს ფართო სამეცნიერო და საზოგადოებრივ მიზნებს ემსახურება, მათ შორის ინოვაციურ კვლევებს, ინკლუზიურობასა და ტექნოლოგიურ ინოვაციებს.

არქიტექტურული სტილი და მისი ინტეგრაცია ტრადიციულ და თანამედროვე ელემენტებში გამოიხატება როგორც კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების, ასევე მდგრადი განვითარების

მისწრაფებაში. გალერეას ფუნქციის გაფართოება თანამედროვე ტექნოლოგიების დახმარებით, განსაკუთრებით ციფრული მემკვიდრეობისა და ინტერაქტიული პლატფორმების დამკვიდრებით, ადასტურებს მისი პოზიციონირებას როგორც ინოვაციური და სამეცნიერო ცენტრის, რომელიც ხელს უწყობს საზოგადოების კულტურულ და განათლებულ განვითარებას.

საერთო ჯამში, პარმის ნაციონალური გალერეა არ არის მხოლოდ ხელოვნებისა და კულტურის სივრცე, არამედ წარმოადგენს ერთგვარ სამეცნიერო, სოციალური და ინოვაციური მექანიზმის ცენტრალურ ნაწილის, რომელიც მნიშვნელოვან წვლილს სვამს ეროვნული თვითშეგნების, კულტურული მდგრადობის და ინოვაციების გაძლიერებაში. მისი მდგრადი ფუნქციონირება და განვითარება აუცილებელია როგორც ქვეყნის კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, ასევე ახალი თაობების განათლებისა და სამეცნიერო კვლევების თვალსაზრისით.

და ბოლოს, ამ თემით ჩვენ გვინდა გამოვხატოთ, რომ პარმის ნაციონალური გალერეა წარმოადგენს უნიკალურ კულტურულ მემკვიდრეობის ძეგლს, რომელიც როგორც ისტორიული მნიშვნელობით, ისე თანამედროვე ინოვაციებით, დიდ როლს თამაშობს ქვეყნის კულტურულ ცნობიერებაში და სამეცნიერო განვითარებაში. მისი განვითარების გზა აჩვენებს, რომ კულტურული ცენტრები უნდა იყოს მდგრადი, ინოვაციური და ინკლუზიური, რათა შეძლონ შეინარჩუნონ ორიგინალობა და გადაიტანონ არსებული ტრადიციები მომავალ თაობებს. ამ თემით ჩვენ უნდა გვინდა აღვნიშნოთ, რომ კულტურული ცენტრები და გალერეები არა მხოლოდ ისტორიის და ხელოვნების შენახვის საშუალებებია, არამედ აქტიური ინსტრუმენტები, რომლებიც ხელს უწყობენ საზოგადოებრივ განვითარებას, ინოვაციურ განათლებასა და კულტურულ მრავალფეროვნებას. ეფექტიანი მართვა და მუდმივი განვითარების მექანიზმები მნიშვნელოვანია, რათა ეს ცენტრები გახდნენ არა მხოლოდ ისტორიაში დაფლული ძეგლები, არამედ ცოცხალი, თანამედროვე და ინოვაციური სივრცეები, რომლებიც ემსახურებიან საზოგადოებას და განაპირობებენ ქვეყნის კულტურულ მდგრადობას და ცნობიერების ამაღლებას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. European Heritage Congress Proceedings. (2021). Innovations in heritage preservation and cultural management.

2. Giglio, M. (2016). The role of museums and cultural centers in society. Silvana Editoriale.

3. Mazza, S. (2018). Cultural heritage and modern innovation: Challenges and opportunities. Edizioni Universitarie.

4. Rizzo, P., & Bianchi, L. (2020). Digital transformation in cultural heritage institutions: Case studies from Italy. Journal of Cultural Heritage Management, 12(3), 45–62.

5. Barber, P. (2014). The architecture of Italy: From antiquity to today. Routledge.

